

sigt var at tilvejebringe Gær uden Anvendelse af Korn, hvilket maatte anses for at være særdeles ønskeligt paa et Tidspunkt, da Kornet var saa nødvendigt til Menneskenes Forbrug her i Landet, og endvidere fordi denne Opfindelse syntes at tyde paa, at der tillige her var anvist en Mulighed for at tilvejebringe Gær uden Frembringelse af Sprit. Videnskaben har længe beskæftiget sig med dette Spørgsmaal. Da Lederne af disse Fabrikker henvendte sig til Ernæringsraadet, forelaa der for Raadet, væsentlig fra Tyskland, hvor man havde beskæftiget sig med Tilvejebringelse af denne Mineralgær, Mineralhefe, som man kalder den, Gær frembragt ved Anvendelse af Melasse og Stoffer, som er tjenlige i Gødningsindustrien, Ammoniakvand og lignende, Oplysninger om, at disse Forsøg ikke havde ført til noget tilfredsstillende gunstigt økonomisk Resultat. Ernæringsraadet mente imidlertid, at det ikke var dets Opgave her at være Overvaager over, hvorvidt der kunde komme noget økonomisk tilfredsstillende ud af det, men at det havde en Forpligtelse til, naar man ønskede at gøre disse Forsøg, at stille det fornødne Kvantum Materiale til Disposition derfor. Derfor medvirkede baade Ernæringsraadet til at skaffe Melasse og den overordentlige Kommission til at fremskaffe Ammoniakvand til denne Fabrikation. Spritindustrien var meget misfornøjet hermed og klagede stærkt over, at man havde tilladt disse nye Industrier at træde frem, og at man ikke havde gjort Forsøg paa at faa de gamle Gærindustrier til at løse denne Opgave. Dem, der interesserer sig for disse Spørgsmaal, tillader jeg mig at henvise til det omtalte Hæfte, hvor hele Diskussionen om dette Forhold findes klarlagt gennem Skrivelser vekslede mellem de forskellige Parter.

Imidlertid udviklede Sagen sig videre saaledes, at de gamle Industrier paa en Fabrik i Randers ud fra selvstændige Betragtninger, Undersøgelser og Opfindelser havde optaget det samme Spørgsmaal til Løsning, nemlig Fremstilling af Gær kornfrit og uden Fremkomst af Spiritus. Da hele Koncentrationstanken imidlertid kom frem som en nødvendig Følge af Tilstandene, maatte Spørgsmaalet nødvendigvis omfatte samtlige Bedrifter, og derfor omfattede Koncentrationen baade disse to Gærfabrikker og de øvrige Industrier, altsaa ogsaa de i Randers anstillede Forsøg paa indenfor den gamle Industri at løse Spørgsmaalet. Det fremgaar af de her

foreliggende Udtalelser, som jeg altsaa stadig henviser til, at Undersøgelsen viste, at Gærfabrikationen paa Fabrikken i Odense, som var en af de to nye Gærfabrikker, da den blev prøvet af udsendte sagkyndige, ikke var spritfri, men at der tværtimod fremkom en stor Fabrikation af Sprit, samtidig med at Gær tilvejebragtes, og at der fra Fabrikernes Side og fra Opfinderens Side foreligger en Erkendelse af, at den tekniske Udnyttelse af Opfindelsen endnu ikke var naaet til Fuldkommenhed, og at Problemet altsaa ikke syntes helt løst. Saa vidt jeg har forstaaet, syntes det nærmere løst paa Randers-Fabrikken, men dette tør jeg ikke med Bestemthed udtale mig om.

Jeg skal nu til Slutning vedrørende denne Side af Sagen, Koncentrationen, tillade mig at meddele, at den 14. Juni i Aar sendte Formanden for Ædruelighedskommissionen, Nationalbankdirektør Ussing, en Skrivelse til Indenrigsministeriet, hvori han paa egne Vegne eller rettere sagt paa Ædruelighedskommissionens Vegne, men dog uden at have kunnet fremskaffe en Udtalelse fra den samlede Kommission, tilskriver Ministeriet saaledes: „Efter alle de Erfaringer, som Kommissionen har indsamlet angaaende Virkningen af de Indskrænkninger i Spiritus-Salg og -Fabrikation, som Krigstilstanden har foranlediget, er der ingen Tvivl om, at de nævnte Indskrænkninger har haft særdeles gavnlige Følger for Ædrueligheden, hvad enten dette nu skrives sig fra den indskrænkede Varemængde eller Prisforhøjelsen, samt at der vil kunne ventes et stærkt Tilbageslag, saafremt Varemængden bliver rigeligere, Prisen billigere, andre Livsfornødenheder kommer til at lægge mindre Beslag paa Folks Indtægter samtidig med, at de højere Lønninger skaber større Købeevne. Det vilde derfor være meget vigtigt, om den nuværende Tilstand kunde bibeholdes, indtil Kommissionen fik Lejlighed til at tage endeligt Standpunkt til Spørgsmaalet om Spiritus-Fabrikation og -Handel her i Landet. Som det vil være Ministeriet bekendt, er der ad frivillig Vej ved Den overordentlige Kommissions Medvirken truffet Aftaler med de Spritfabrikker, som i alt væsentligt for Øjeblikket har Enefabrikationen her i Landet, Aftaler, som bl. a. ogsaa tilsigter at forhindre, at en under Krigen tilvejebragt Koncentration af Fabrikationen skal tilføre de paagældende Ejere uforholdsmæssig Berigelse, og ogsaa forsaavidt angaar denne Side af Sagen, maa det for Ædruelighedskommissionen